

توضیح روش های نه گانه ارتقاء امور تربیتی

پس از مشخص شدن اهداف اصلی و فرعی، تازه باید نشان دهیم که با چه مبانی متفاوتی و از چه روشهایی می توانیم این اهداف را محقق کنیم. متأسفانه برخی مربیان، ساده ترین و کم نتیجه ترین روش را برای برآوردن هدف بکار می گیرند. آنها بطور مستقیم برای مربی درباره آن موضوع سخن می گویند و آگاهی می دهند و از این راه توقع دارند مربی پذیرش پیدا کند. راههای تاثیر گذاری در مربی فقط شناختی نیست بلکه از روشهای گرایشی و یا ارادی نیز می توان استفاده کرد. و همچنین لازم نیست که فقط بطور مستقیم این روشها بکار گرفته شود بلکه می توان بصورت غیر مستقیم و یا نیمه مستقیم نیز اقدامات اجرایی انجام داد. به این ترتیب بجای روش شناختی مستقیم می توان از هشت روش دیگر نیز استفاده کرد. این روش های نه گانه به شرح ذیل است:

- روش شناختی مستقیم
- روش شناختی نیمه مستقیم
- روش شناختی غیر مستقیم
- روش گرایشی مستقیم
- روش گرایشی نیمه مستقیم
- روش گرایشی غیر مستقیم
- روش ارادی مستقیم
- روش ارادی نیمه مستقیم
- روش ارادی غیر مستقیم

سه مبنا و سه شیوه: عمل آدمی بر سه مبنای شناختی، گرایشی و ارادی شکل می گیرد.

مبنای شناختی رفتار، به آن معنا است که فرد نسبت به ویژگی های عمل آگاهی پیدا کرده باشد و اعمال وی بر اساس آگاهی مزبور ظهور کند. مبنای شناختی عمل ناظر به تصویر و تصویری است که فرد از عمل و نتایج مترتب بر آن دارد.

مبنای گرایشی عمل، به تمایلات و هیجان های فرد در مورد آن عمل اشاره دارد؛ اعم از آن که این هیجان ها مربوط به اقدام مانند شوق، و یا پرهیز مانند ترس باشد.

مبنای ارادی - اختیاری ناظر بر تصمیم گیری و گزینش فرد در مورد انجام دادن عمل دادن است.

این مبانی را می توان به سه شیوه محقق ساخت: در شیوه های مستقیم، محتواهای مورد نظر یا روش های یاددهی و یادگیری و ارزشیابی، به صورتی صریح و آشکار در برنامه درسی مطرح می شوند. به عنوان مثال در اینجا می توان از روش تبیین و تحلیل ارزشهای حیا و حجاب سخن گفت. در این روش محتوای درسی یا تدریس مربی بطور مستقیم و صریح ناظر به توضیح و تبیین جنبه های متفاوتی از ارزش حیا و حجاب است.

در شیوه های نیمه مستقیم ارزشها بگونه ای مطرح می شوند که صراحت کمتری داشته باشند و در ضمن کار و فعالیت دیگری قرار گرفته باشند. یکی از شیوه های نیمه مستقیم را می توان در روش بحث و گفتگو دانست. در این روش مساله ارزشی به عنوان موضوع مورد بحث مطرح می شود که تا اینجای کار صریح است. اما چون در قالب گفتگوی مربی و متربی یا متربیان باهم ارائه می شود روش نیمه مستقیم است.

در شیوه های غیر مستقیم آموزش و تربیت حیا و حجاب نه با صراحت به شیوه مستقیم و نه با صراحت ضمنی مثل بحث و گفتگو که به شیوه نیمه مستقیم مطرح می شد، بلکه به شیوه غیر مستقیم بدون آن که در کانون توجه قرار گیرد عرضه می شود. به عنوان مثال در شیوه غیر مستقیم می توان از تربیت با الگوپردازی عملی اقدام کرد که شیوه ای غیر مستقیم است. در این روش، مربی ارزش خاصی از حیا و حجاب را نه به صورت موضوع تدریس مستقیم و نه به صورت موضوع بحث و گفتگو مطرح نمی کند؛ بلکه بدون آن که درباره آن سخنی به میان آید، آن را در قالب رفتار عملی خود به نمایش می گذارد. در این حالت متربی، خود با آنچه در رفتار مربی مستتر است، به فراگیری آن ارزش خواهد پرداخت. دامنه شیوه غیر مستقیم به رفتار مربی منحصر نیست، بلکه الگوهای عملی در قالب شخصیت های تاریخی و شخصیت های داستانی نیز تاثیر خود را دارند. مربی می تواند با قرار دادن متربی در قالب این گونه شخصیت ها از روش غیر مستقیم استفاده کند.

چون هریک از این سه مبنا از روشهای خاصی می تواند محقق شود و این روش ها به سه صورت مستقیم، نیمه مستقیم و غیر مستقیم قابل ارائه است. برای ارتقاء حیا و حجاب این ۹ روش صورتهای ذیل را خواهند داشت:

- روش مستقیم شناختی: تبیین جنبه خاصی از حیا و حجاب
  - روش نیمه مستقیم شناختی: بحث و گفتگو
  - روش غیر مستقیم شناختی: الگو پردازی عملی
  - روش مستقیم گرایشی: تشویق رفتارهای خاصی درباره حیا و حجاب
  - روش نیمه مستقیم گرایشی: تاکید بر شخصیت ها از طریق بیان ماجرای آنها
  - روش غیر مستقیم گرایشی: الگو پردازی عملی
  - روش مستقیم ارادی: توصیه به انجام رفتارهای خاصی درباره حیا و حجاب
  - روش نیمه مستقیم ارادی: بکار گیری افراد در قالب طرح های تربیتی و اجتماعی
  - روش غیر مستقیم ارادی: طرح و اقدام خودجوش افراد در فعالیت های اجتماعی
- روش های نه گانه فوق می تواند راهکارهایی برای نهادینه کردن تربیت متربیان به جنبه های گوناگون حیا و حجاب ارائه نماید.